

Život a smrť, veľký strážca prahu

Opísali sme, aký nesmierny význam má pre človeka jeho stretnutie s menším „strážcom prahu“, veď v ňom spoznáva nadzmyslovú bytosť, ktorú si stvoril on sám. Telo tejto bytosti pozostáva z následkov jeho vlastných skutkov, citov, myšlienok, predtým neviditeľných. Ale tieto neviditeľné sily sa stali príčinami jeho osudu a aj charakteru. Stáva sa mu zrejším, ako si on sám v minulosti položil základy pre svoju prítomnosť. Stojí pred ním jeho bytosť, odhalená po určitý stupeň. Má napr. isté sklony a návyky. Teraz si môže vytvoriť obraz, prečo ich má. Postihli ho údery osudu: teraz zisťuje, odkiaľ pochádzajú. Uvedomuje si, prečo obľubuje to, prečo nenávidí tamto, prečo ho robí niečo šťastným, iné nešťastným. Viditeľný život sa mu stane zrozumiteľným na základe neviditeľných príčin. Aj podstatné fakty a okolnosti života ako choroba, zdravie, smrť a narodenie sa mu odhalia pred jeho zrakom. Badá, že sám utkal *pred* narodením príčiny, ktoré ho museli nutne priviesť späť na tento svet. Spoznáva v sebe tú istú bytosť, ktorá bola vytvorená v tomto viditeľnom svete nedokonalým spôsobom a ktorá *len* v tom istom viditeľnom svete môže byť privedená k dokonalosti. Lebo v nijakom inom svete niet príležitosti pracovať na budovaní tejto bytosti. Ďalej uzná, že ho smrť nemôže navždy odlúčiť od tohto sveta. Musí si povedať: „Kedysi som prišiel prvý raz na tento svet, lebo som bol bytosťou, ktorá potrebovala život na tomto svete, aby získala vlastnosti, aké nemohla nadobudnúť v žiadnom inom svete. A musím byť s týmto svetom spojený dovtedy, kým sa vo mne nevyvinie všetko to, čo sa v ňom dá získať. Vhodným spolupracovníkom iného sveta budem iba vtedy, ak si k tomu vo svete viditeľnom zmyslami získam všetky schopnosti.“ Medzi najdôležitejšie zážitky zasvätenca totiž patrí, že sa učí lepšie poznávať a oceňovať zmyslami viditeľnú prírodu v jej pravej hodnote, než tomu bolo pred duchovným školením. Toto poznanie získa z vlastného nazretia do nadzmyslového sveta. Kto takéto nazretie nezískal a len sa oddáva tušeniu, že nadzmyslové oblasti sú oveľa cennejšie, môže prípadne začať podceňovať zmyslový svet. Ale kto tam nazrel, vie, že bez zážitkov vo viditeľnej skutočnosti by bol v tej neviditeľnej celkom bezmocný. Ak v nej má *žiť*, potom musí mať pre taký život schopnosti aj nástroje. Tie však môže získať len vo viditeľnom svete. Ak si má uvedomiť neviditeľný svet, musí duchovne *vidieť*. Ale táto sila videnia „vyššieho“ sveta sa vyvíja postupne cez zážitky z „nižšieho“ sveta. V duchovnom svete sa takisto nemožno narodiť s duchovnými očami, ak neboli vytvorené vo svete zmyslov, ako by sa ani dieťa nemohlo narodiť s fyzickým zrakom, keby sa mu nevytvoril v matkinom lone.

Takto spoznáme, prečo je „prah“ nadzmyslového sveta chránený „strážcom“. V žiadnom prípade nieje tam človeku dovolené nazrieť skôr, kým na to nezískal potrebné schopnosti. Preto pri smrti vždy zahalí závoj zážitky tamtoho sveta, než tam človek vstúpi, ak ešte nieje schopný v ňom pracovať. Môže ho vidieť až vtedy, keď dozrie.

Keď vkročí žiak do nadzmyslového sveta, život preň nadobúda celkom iný význam, v zmyslovom svete vidí pôdu, kde môže vyklíčiť vyšší svet. A v určitom zmysle sa mu bude vyšší svet bez nižšieho zdať neúplný. Otvoria sa mu dva pohľady. Jeden do minulosti, druhý do budúcnosti. Hľadá do minulosti, keď ešte neexistoval zmyslový svet. Lebo už dávno vyrástol z predsudku, že nadzmyslový svet sa vyvinul zo zmyslového. Vie, že skôr bolo nadzmyslové a z toho povstalo všetko zmyslové. Vidí, že aj on sám prvý raz, keď prišiel do tohto zmyslového sveta, patril predtým k nadzmyslovému. Ale tento dávny nadzmyslový svet *potreboval* prejsť zmyslovým. Bez toho by nebol možný jeho ďalší vývoj. Iba keď sa v zmyslovej ríši vyvinuli bytosti primeraných schopností, mohol nadzmyslový svet zase pokračovať vo svojom vývoji. A týmito bytosťami sú ľudia. Takí, akí sú dnes, povstali z nedokonalého stupňa duchovného bytia a v rámci neho budú privedení k dokonalosti, ktorou sa potom stanú spôsobilými pracovať ďalej na vyššom svete. A tu naväzuje pohľad na budúcnosť. Poukazuje na vyšší stupeň nadzmyslového sveta. Tu budú plody toho, čo sa vyvíjalo vo svete zmyslov. Ten bude ako taký prekonaný, jeho výsledky budú však začlenené do vyššieho.

Takto je možné pochopiť chorobu a smrť v zmyslovom svete. Smrť totiž nie je ničím iným ako výrazom toho, že dávny nadzmyslový svet dospel po bod, odkiaľ už sám nemohol postupovať ďalej. Bol by umrel, keby nebol zasiahol nový život. A ten rozpútal boj proti všeobecnej smrti. Zo zvyškov odumierajúceho sveta, ktorý ustrnul v sebe, vykvitli zárodky nového. Preto máme na svete život a smrť. Pritom jeden prechádza zvolna do druhého. Časti odumierajúceho, starého sveta ulpievajú v nových životných zárodkoch, ktoré povstali z minulých. Najzreteľnejšie sato ukazuje práve na človeku. Nosí svoju schránku, ktorú dostal z dávneho sveta: uprostred nej sa vyvíja zárodok bytosti, ktorá bude žiť v budúcnosti. Tým je človek dvojitou bytosťou, smrteľnou i nesmrteľnou. Smrteľná časť je vo svojom konečnom, nesmrteľná v počiatočnom stave. Ale iba *uprostred* tohto dvojitého sveta nachádzajúceho svoj výraz vo svete zmyslovo- fyzickom si človek osvojuje schopnosť privádzať svet k nesmrteľnosti. Toto je jeho úlohou, aby vynášal zo smrteľného plody pre nesmrteľné. Ak teda pozerá na svoju bytosť, ako šiju sám v minulosti vybudoval, musí si napokon povedať: Mám v sebe prvky odumierajúceho sveta. Pracujú vo mne a len postupne mô-

žem zlomiť ich moc prvkami oživujúceho nesmrteľného. Tak vedie cesta človeka od smrti k životu. Keby mohol vo svojej hodine smrti prehovoriť k sebe pri plnom vedomí, musel by povedať: „Odumierajúce bolo mojím učiteľom. To, že umriem, je účinok celej minulosti, s ktorou som späť. Avšak oblasť toho, čo je smrteľné, dala dozrieť mojím zárodkom nesmrteľnosti. Tieto vynášam so sebou von, do iného sveta. Keby sa to týkalo iba minulosti, nikdy by som sa nenarodil. Život minulého je narodením uzavretý. Život v zmyslovom bol vytrhnutý všeobecnej smrti novým zárodkom života. Čas medzi narodením a smrťou je výrazom toho, koľko mohol nový život strhnúť na seba z odumierajúcej minulosti. A choroba je iba dodatočný účinok odumierajúcich častí tejto minulosti.“

Vychádzajúc z toho možno aj odpovedať na otázku, prečo sa človek prepracúva k pravde a dobru iba postupne, cez poblúdenia a nedokonalosti. Jeho skutky, city a myšlienky sú spočiatku pod nadvládou toho, čo zaniká a odumiera. Z toho sa utvorili jeho zmyslovo-fyzické orgány. Preto sú i tieto ako také spolu s tým, čo ich poháňa, vydané napospas záhube. Inštinky, pudy, náruživosti atď., ani orgány, ktoré k nim patria, nepredstavujú nepominuteľnosť, iba to, čo sa raz zjaví ako dielo týchto orgánov. Až keď človek prepracuje z pominateľného všetko, čo sa dá, bude môcť zvliecť zo seba základ, z ktorého vyrástol a ktorý nachádza svoje vyjadrenie vo fyzicko-zmyslovom svete.

Prvý „strážca prahu“ predstavuje podobu človeka dvojitej prirodzenosti, zvláštnej zmesi pominateľného a nepominateľného. Zreteľne sa tu zračí, koľko ešte chýba k dosiahnutiu vznešenej svetelnej bytosti, ktorá bude opäť môcť prebývať v čisto duchovnom svete.

Stupeň spätosti s fyzicko-zmyslovou prirodzenosťou sa človeku stáva zjavným pomocou „strážcu prahu“. Táto spätosť je vyjadrená tým, že sú v človeku inštinky, pudy, náruživosti, sebecké formy žiadosti, formy ziskuchtivosti atď. A potom to má výraz v tom, že človek je členom určitej rasy, národa a pod. Lebo národy a rasy sú iba rôznymi vývojovými stupňami čistého ľudstva. Tým vyššie stojí rasa, národ, čím dokonalejšie stelesňujú jeho príslušníci čistý, ideálny typ človeka, čím ďalej dospeli od fyzicky pominateľného k nadzmyslovo- nepominateľnému.

Vývoj človeka opätovnými vteleniami vo vždy vyšších formách národov a rás znamená oslobodzovací proces. Napokon sa musí zjaviť človek vo svojej harmonickej dokonalosti. Sebazdokonaľovaním je aj prechod cez vždy čistejšie mravné a náboženské názory. Lebo každý stupeň mravnosti má ešte v sebe túžbu k pominateľnému popri idealistických zárodkoch budúcnosti. V doteraz opisovanom „strážcovi prahu“ je pred nami len výsledok uplynulého času. Z budúcich zárodkov je v ňom len toľko, koľko sa z nich v minulom

čase votkalo. Ale človek musí priniesť so sebou do budúceho nadzmyslového sveta všetko, čo môže vyťažiť zo zmyslového sveta. Keby chcel prijať jedine to, čo do jeho protiobrazu bolo votkané v minulosti, splnil by svoju pozemskú úlohu iba čiastočne. Preto sa po určitom čase pripája k „menšiemu“ strážcovi prahu aj „väčší“.

Keď už človek spoznal, od čoho sa má oslobodiť, prichádza mu v ústrety vznešená svetelná postava. Slovom je nesmierne ťažké opísať jej nádheru. K tomuto stretnutiu dochádza, keď sa orgány myslenia, cítenia a vôle odlúčili od seba tak (a to aj pre fyzické telo), že už samy neradia svoje vzájomné vzťahy, ale deje sa to pomocou vyššieho vedomia, ktoré sa už celkom oddelilo od fyzických podmienok. Orgány myslenia, cítenia a vôle sa potom stávajú nástrojmi moci ľudskej duše, ktorá nad nimi vládne z nadzmyslových oblastí. Pred túto dušu, oslobodenú od všetkých pút zmyslov, sa teraz stavia „druhý“ strážca prahu a hovorí približne toto:

„Uvoľnil si sa od zmyslového sveta. Nadobudol si domovské právo v nadzmyslovom svete. Odtiaľ môžeš pôsobiť odtiaľ. K svojej vôli už nepotrebuješ fyzickú telesnosť v terajšej forme. Keby si chcel získať len schopnosť pre nažívanie v nadzmyslovom svete, nemusel by si sa vracieť do zmyslového sveta. Pozri sa však na mňa. Pozri ako nekonečne vysoko stojím nad všetkým, čo si dodnes zo seba urobil. K terajšiemu stupňu svojej dokonalosti si dospel pomocou schopností, ktoré si mohol nadobudnúť v zmyslovom svete, kým si bol ešte naň odkázaný. Teraz sa však pre teba začína doba, keď budú tvoje uvoľnené sily ďalej pracovať na zmyslovom svete. Doposiaľ si oslobodil len seba, teraz ako osloboditeľ môžeš zároveň oslobodiť aj všetkých svojich druhov v zmyslovom svete. Doteraz si sa snažil ako jednotlivec: teraz sa však začleň do celku, aby si do nadzmyslového sveta vniesol nielen seba, ale i všetko ostatné, čo sa nachádza v zmyslovom svete. Raz sa budeš môcť zjednotiť s mojou bytosťou, aleja nebudem blažený, kým ešte jestvujú takí, ktorí nie sú blažení! Pravda, ako oslobodený jednotlivec by si už mohol vojsť do nadzmyslovej ríše. Tu by si však musel pozerieť dolu a vidieť nespasené bytosti zmyslového sveta. Tým by si si oddelil svoj osud od ich osudu. Ale vy všetci ste navzájom spojení. Všetci ste museli zostúpiť do zmyslového sveta, aby ste z neho čerpali sily pre vyšší svet. Keby si sa od nich oddelil, zneužil by si sily, ktoré si predsa mohol rozvíjať len v spoločnosti s nimi. Keby neboli zostúpili, ani ty by si to nebol dokázal: bez nich by ti chýbali sily pre tvoje nadzmyslové bytie. O sily, ktoré si spolu s nimi nadobudol, sa musíš s nimi aj deliť. Nedovoliť ti teda vojsť do najvyšších oblastí nadzmyslového sveta, kým všetky svoje nadobudnuté sily nepoužiješ na spasenie sveta svojich druhov. S tým, čo si dosiahol, môžeš prísť do nižších oblastí nadzmyslového sveta: ale pred bránou vyšších svetov stojím ako cherubín s ohnivým mečom pred rajom a nedovoliť ti vojsť, kým ešte máš nevyužitú silu v zmyslovom svete. A ak ich nechceš použiť, príde ďalší a tí uplatnia svoje sily: potom prijme nadzmyslový svet všetky plody zmyslového sveta: ty však stratíš pôdu, s ktorou si bol zrastený. Očistený svet sa vyšvihne nad teba. Budeš vylúčený z tohto sveta. Potom bude tvoja cesta *čiernou*, avšak tí, ktorých si odmietol, pôjdu po *bielej*.“

„Veľký strážca“ sa hlási onedlho po prvom strážcovi. Zsvätenec však úplne presne vie, čo ho čaká, ak neodolá zvodom priskorého pobytu v nadzmyslovom svete. Neopísateľné svetlo vychádza z druhého strážcu prahu: zjednotenie s ním stojí pred jasnozrivou dušou ako vzdialený cieľ. Zároveň je však isté, že zjednotenie príde až potom, keď zsvätenec vskutku použil všetky sily tohto sveta v službách jeho spasenia, oslobodenia. Ak sa rozhodne nasledovať to, čo požaduje vznešená svetelná postava, prispeje k oslobodeniu ľudského pokolenia. Položí svoje obetné dary na oltár ľudstva. Ak dá prednosť vlastnému predčasnému povýšeniu do nadzmyslového sveta, bude kráčať bez neho ďalej a vývoj ľudstva ho predstihne. Po svojom vlastnom oslobodení už nemôže pre seba získať nijaké nové sily zo zmyslového sveta. Ak predsa len venuje svoje úsilie vlastnej slobode, zrieka sa všetkých plodov dejiska svojho účinkovania. Nemožno však brať za samozrejmosť to, že pri tomto rozhodovaní si zvolí človek „bielu“ cestu. Záleží na tom, či je počas tohto rozhodovania taký osvietený, že ním nemôže pohnúť sebaláska, aby zvody takejto blaženosti považoval za žiaduce, pretože tieto pokušenia sú také silné, aké si len možno predstaviť. A na druhú stranu ho pritom nevábi vlastne nič. Zistujeme, že tu vôbec nič neapeluje na egoizmus. Čo raz človek získa vo vyšších oblastiach nadzmyslového sveta, z toho

mu nič neplynie, je to výlučne niečo, čo vychádza z neho: láska k ostatnému svetu. Na čiernej ceste totiž niet núdze o také veci, po ktorých sebeckto nesmierne túži. Naopak: plody tejto cesty znamenajú práve to najdokonalejšie uspokojenie egoizmu. V prípade, že niekto chce získať blaženosť len pre seba, pôjde určite po čiernej ceste, lebo tá je pre neho primeraná. Preto nech nikto od učiteľa a žiaka tajného školenia nečaká, že mu dá pokyny pre rozvíjanie svojho osobitého, sebeckého ja. Žiakom kráčajúcim po bielej ceste ani v najmenšom nejde o spásu jednotlivca. Tú musí dosiahnuť každý sám. Nie je jeho úlohou ani tento proces urýchliť. Ide mu len o vývoj a napokon o oslobodenie všetkých bytostí a ich druhov. Preto dáva len pokyny, ako môže človek rozvinúť svoje sily pre spoločnú prácu na tomto diele. Pred všetkými ostatnými vlastnosťami dáva prednosť nesebeckej oddanosti a obetavosti. Učítelia tajného školenia nikoho priamo neodmietnu, aj najegoistickejší človek sa môže očistiť. Ale každý, kto hľadá niečo len pre seba, to nenájde, pokiaľ pri tom zotrúva. Napriek tomu mu neodopru svoju pomoc. Každý, kto takto hľadá, sa však oberie o duchovné plody pomoci. A skutočne každý, kto kráča podľa rád duchovných učiteľov, pochopí po prekročení prahu, čo od neho žiada „veľký strážca“: kto však tieto pokyny nenasleduje, nemôže už ani dúfať, že príde k prahu. Pokyny učiteľov vedú buď k dobru, alebo k ničomu. Lebo vedenie niekoho k egoistickej blaženosti alebo k púhému žitiu v nadzmyslovom svete, nie je ich úlohou. Táto úloha je od nepamäti stanovená tak, že zadržáva žiaka od duchovného sveta dovtedy, kým doň nevstúpi so zrelým odhodlaním k oddanej spolupráci.

GA 10